

Informasjon om hjemmekompostering

for Arendal, Grimstad og Frøland kommune

Innhold

Retningslinjer for deltagelse i hjemmekompostering	2
Hvordan kompostere?	3
Separettkompen (tidl. Cipaxkompen)	4
Tips når noe går galt:.....	4
Lag din egen beholder	5
Meldingsskjema - hjemmekompostering	7

Retningslinjer for deltagelse i hjemmekompostering

Ved å hjemmekompostere får abonnenten reduksjon i renovasjonsgebyr mot å kompostere alt matavfall hele året i **godkjent varmekomposteringsbeholder** eller ved å ha **Bokhasi kjøkkenkompostering**. Det er den enkelte kommune som avgjør om en kompostbeholder skal godkjennes.

Krav til godkjenning av kompostbeholder:

- Minimum 5 cm isolasjon i vegger, bunn og lokk
- Ingen åpninger hvor gnagere kan komme inn
- Lokk med lukkemekanisme
- Ventilasjonssystem som sikrer lufttilgang inn, og slipper vanndamp ut
- God avrenning av evt. sigevann

Krav om tilstrekkelig isolasjon er en av de viktigste forutsetningene for å få høy nok temperatur i prosessen gjennom hele året. Temperaturen i komposten bør opp til femti-seksti grader, for at sykdomsfremkallende organismer dør.

Billige kompostbeholdere er gjerne et varsko om dårlig kvalitet, og beholdere med 2 cm isolasjon holder ikke til vinterbruk, selv om det reklameres for det.

Eksempler på godkjente varmekomposteringsbeholdere:

- Separettkompen (tidl. Cipaxkompen) (Selges hos Agder Renovasjon IKS - Heftingsdalen)
- Kompostbjørn (Strømbergs Plast AS)
- Biolan (Total AS)
- Myra (Tremek AS)
- Jora kompostvender (Team Henriksen)
- Bokhasi (Kjøkkenkompostering)

Har du spørsmål om andre typer beholdere kontakt din kommune.

Følgende må aksepteres av den som skal inngå avtale om hjemmekompostering:

- Sende inn meldingsskjema til sin kommune.
- Dersom flere abonnenter deler en komposteringsbeholder må hver enkelt sende egen melding for å få reduksjon i avgiften.
- At matavfallsdunken hentes inn.
- Å vise hensyn ved plassering av kompostbeholder slik at den ikke er til sjenanse for nabo.
- Å tillate at representanter fra kommunen eller andre som kommunen samarbeider med, foretar målinger og kontroll av kompostbeholderen og restavfallsbeholderen.

Opphør/Endring:

- Dersom den enkelte abonnent, eller kommunen ønsker at hjemmekomposteringen skal opphøre, opphører også avgiftsreduksjonen.
- Matavfallsbeholder blir utplassert.
- Retningslinjer og gebyrreduksjon kan bli endret dersom kommunen innfører nye renovasjonsordninger.

Hvordan kompostere?

Oppstart

- I bunnen av beholderen legges et 20-25 cm tykt lag med kvist, grovt i bunnen og finere oppover, med tørt hageavfall (ikke løv og gress). Dette gjøres for å sikre god lufttilgang til det som senere legges oppi, og for å absorbere eller drenere bort eventuelt overskuddsvæske.
- Fyll gjerne på mest mulig avfall i starten; det gir raskere oppstart. Husk å røre godt rundt slik at matavfall og strø blandes godt.
- Det kan ta litt tid før komposteringsprosessen er i gang da avfallet må ha en viss høyde før varmgangen setter inn, ca. 30-40 cm.
- Fyll på matavfall etter hvert. Bland gjerne noe av dette ned i kompostmassen når kjøkkenbøtta blir tømt og tilsett strø. Legg strø i bunnen av kjøkkenbøtta etter tømning, så unngår du kliss.
- Kjøtt- og fiskeavfall bør rotes ekstra godt ned i massen, gjerne med mye strø.

OPPSKRIFT: 1/4 STRØ OG 3/4 MATAV FALL

Omrøring

Husk god omrøring 2-3 ganger pr. uke. Bruk av strø er de viktigste tiltak for å få komposteringen til å gå som den skal. En godt omrørt kompost, spesielt etter hvert ilegg, tiltrekker ikke mus og fluer!

Strø

Strø i form av tørr fliskuttet kvist gir kompostmassen god porøsitet. Slikt strø kan en lage selv, men fås også kjøpt. Strø med mye finstoff (torvmuld, sag- og pussespon o.l.) bør blandes med grovere strø (gjærne fliskuttet kvist) for å sikre god porøsitet i komposten. Husk å skaffe strø for vinterbruk.

Tømming

Tømming av kompostbeholderen bør alltid foretas om høsten. Start vinteren med god beholderkapasitet.

Ettermodning av kompost i haug

Ettermodning bør skje på et underlag som gir luft til haugen. Kvist m/flislag er bra. Haugen bør dekkes med presenning e.l. for å hindre nedtrengning av nedbør og utvasking av næringsstoffer. Komposten bør ettermodnes over vinteren. Bruk av for fersk kompost kan skade frø og planterøtter.

Ved hver ny kompoststart

- Se etter at luftingen er ok.
- Start med kvist- og dekklag.
- Legg så i litt av den "ferskeste varen" (=topplaget) fra foregående oppfylling som startmasse.
- Bland inn "startmassen" med det første ilegg.

Når det kommer snø:

Husk å skuffe vekk snø fra luftinntaket (ellers "kveles" komposten).

Separettkompen (tidl. Cipaxkompen)

Svanemerket kompostbeholder som lagerføres hos Agder Renovasjon IKS i Heftingsdalen.

- Enkammerbeholder. 250 liter, 100 cm høy, 75 cm i diameter, totalvekt beholder 30 kg, 7 cm innebygget isolasjon, kapasitet på inntil 5 personer, 5 års garanti.
- Beholderen kan plasseres direkte på bakken, men **pass på at det er fall til dreneringshullet i beholderens bak-kant** (sigevann vil renne gjennom luftehullene og ned i dobbeltbunnen).
- Sigevann må tappes ut for at luftingen skal fungere godt. Dersom sigevann skal samles opp, f.eks til bruk som "gjødselvann", må likevel avtapping skje meget hyppig (minst hver uke). Innebygget sigevann gir vekst av bakterier og sopp i dobbeltbunnen.
- Før hver kompostering bør beholderens dobbeltbunn rengjøres. Dette kan gjøres ved å helle varmt såpevann i beholderen. Vannet vil renne ned i dobbeltbunnen (gjennom luftehullene) og ut av dreneringshullet. Skyll ut med litt varmt vann. Etter rengjøring stikkes luftehullene opp med en pinne, piperenser eller lignende.
- Luftehullene (4 mm) kan med fordel utvides noe. Oppboring med 6 mm bor gir merkbar bedring av luftvekslingen (som kan være noe snau ved stort tillegg av lettnekbrytbart materiale). 6-7 mm hull vil fremdeles hindre inntrengning av mus.

Tips når noe går galt:

Det lukter og komposten er kald

Dette skyldes vanligvis for lite strø eller for mye fuktighet, men kan også oppstå dersom avfallet er dårlig blandet og komposten får for liten lufting.

- Prøv å tilsett tørt strø og rør godt i beholderen.

Komposten er kald og prosessen har stoppet (uten lukt)

Kan være at komposten er for tørr eller inneholder for lite kjøkken-avfall (næringsrikt avfall).

- Tilsett en neve sukker rørt ut i lunkent vann, evt. bare vann. Grønt gressklipp kan også være tilstrekkelig.

Det lukter og komposten er varm

Skyldes vanligvis for lite strø i forhold til kjøkkenavfall.

- Tilsett mer strø og bland godt.

Fluer

Skyldes vanligvis at komposten er for kald.

- Få opp temperaturen (se over). Fluelarver og sykdoms-fremkallende organismer overlever ikke temperaturer over 50 °C.

Mugg og/eller sopp

Skyldes at komposten er for tørr. Spor etter sopp når komposten ser ut som aske.

- Bland i fuktig materiale eller vann/amoniakkvann.

Lag din egen beholder

Beskrivelse av beholderen

Dette er en type kompostbeholder som fungerer godt og som kan utføres i et utall varianter. Ventilasjon skjer gjennom hull i bunnen. Beholderen tømmes ved å ta av frontveggen. Denne holdes på plass med vindushasper.

Den modellen vi foreslår, er på 180 liter. Dette er vanligvis tilstrekkelig til en familie på 5 personer, med tømming 1-2 ganger i året. Får du tak i isolasjonsplater f.eks. i bredde på 60 cm, kan du bygge beholderen med utgangspunkt i det. Størrelsen blir da ca. 270 liter.

Beholderen er isolert med isopor (ekspandert polystyren), og målene er tilpasset standardmålene på disse platene. Isoporen må beskyttes for å unngå at den smuldrer og biter kommer i komposten. Dette gjøres ved å kle den med fiberduk eller grunnmursplast.

Det er også mulig å bruke hardere og mer solide isolasjonsplater (ekstrudert polystyren). Velg plater som er blåst med karbondioksyd (kullsyre) og unngå varianter blåst med HKFK, som er ozonnedbrytende. Plater i ekstrudert polystyren er dyrere enn vanlige isoporplater i innkjøp, men gjør det mulig å spare inn på resten av konstruksjonen. Platene har en så hard og glatt overflate at de ikke trenger beskyttelse (fiberduk) innvendig.

For å unngå nedkjøling på kalde vinterdager, er det viktig at isolasjonsplatene er presset godt mot hverandre i alle hjørner. Pass særlig på at klemmene holder frontveggen godt på plass. Isolasjonen i lokket må være 50 x 60 cm og skal ligge oppå isolasjonen i veggene.

Skal alle materialene kjøpes til full pris, blir beholderen nesten like kostbar som en ferdigkjøpt beholder. Gamle materialer er fullgode til dette bruk. Kjøp eventuelt billigste sortering/forskalingsmaterialer. Unngå trykkimpregnerte materialer.

Materialliste

Dimensjon   Lengde   Antall

Trelast 4 sider:

10 x 1,5 cm   104 cm   22

10 x 2,5 cm   64 cm   4

10 x 2,5 cm   59 cm   4

Trelast bunn:

10 x 1,5 cm   59 cm   3

Trelast lokk:

10 x 1,5 cm   73 cm   6

10 x 1,5 cm   63 cm   2

Isolasjon: 6 stk standard plater (isopor eller ekstrudert polystyren), 5 x 50 x 100 cm. I strøk med lange og kalde vintre anbefales 10 cm tykkelse på platene.

Fiberduk: 6 m², f.eks. tynn presenning

Metallnetting: 60 x 70 cm. Åpningene i nettingen må være så små at mus ikke kan komme igjennom.

Tjærepapp: 100 x 90 cm (til lokket)

Kasseklemmer: 4 stk

Spiker: Galvanisert, 100 stk 35 mm og 30 stk 25 mm

Pappspiker: Bruk max 30 mm lengde

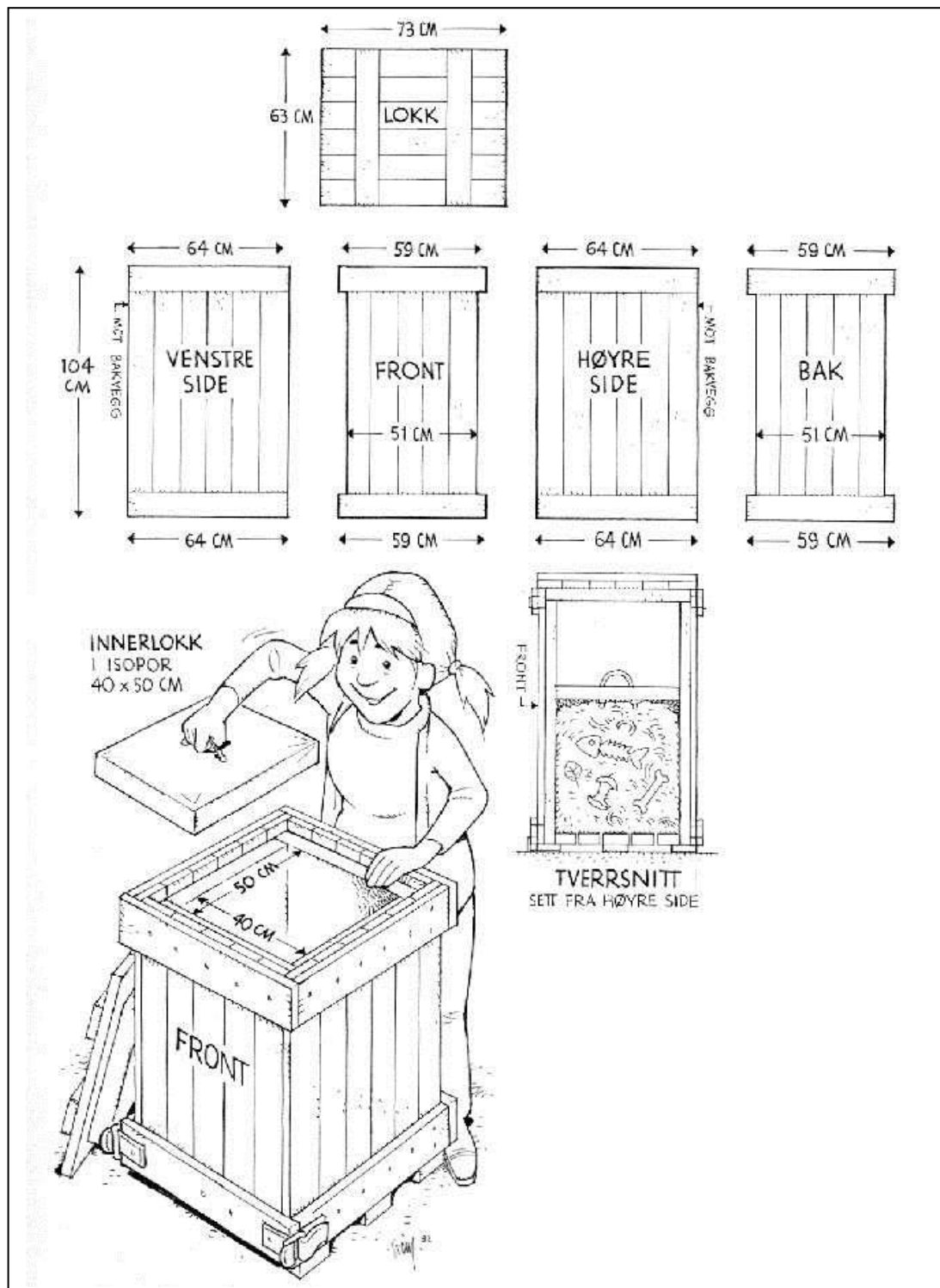
Skruer: 24 stk 60 mm, 1 stk 80 mm (til å feste kloss på innerlokk)

Stoppskiver: 21 stk, store nok til å feste isoporen

Beis: Nok til ca. 5 m²

Arbeidsbeskrivelse:

1. Kapp opp materialene i riktige lengder.
2. Studér tegningen (se under) og sett sammen sidene og lokket.
3. Skru sammen baksiden med sideveggene. Snu beholderen og fest metallnettingen først og så de tre bunnbordene.
4. Skjær til isolasjon til bunn, lokk og innerlokk. Kle all isopor med fiberduk. Fest duken 5 cm inn på baksiden av platene.
5. Skru isolasjonen fast til sideveggene og lokket. Bruk stoppskiver.
6. Bor hull i bunnen - 5 mm diameter med ca. 3 cm mellomrom for lufting.
7. Fest kasseklemmene som skal holde frontveggen.
8. Finn en bordbit til håndtak på innerlokket.

Meldingsskjema - hjemmekompostering

Navn: _____
(Abonnet)

Adresse: _____ **Gnr.** _____ **Bnr.** _____

Postnr.: _____ **Poststed:** _____ **Tlf:** _____

E-post: _____

Jeg ønsker å hjemmekompostere mitt matavfall på de vilkår som fremgår av retningslinjene for hjemmekompostering i Arendal, Froland og Grimstad. Jeg godtar da at matavfallsdunken hentes inn, og setter denne frem på hentepunkt.

Type kompostbeholder: _____
Kvittering for beholderen må vedlegges.

Sted: ..... Dato: ...../...../.....

_____
Abonnetens underskrift

Meldingsskjema sendes pr post eller pr e-post til kommunen du bor i:

Arendal: Arendal kommune, Kommunalteknikk, Pb 123, 4891 Grimstad
E-post: postmottak@arendal.kommune.no

Froland: Froland kommune, VAR, Osedalen, 4820 Froland
E-post: post@froland.kommune.no

Grimstad: Grimstad kommune, VAR, Pb 123, 4891 Grimstad
E-post: postmottak@grimstad.kommune.no